

TEDENSKA PRILOGA

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Trst, 5. nov. 1950

Št. 41 - Leto II.

VSEBINA:

Govor maršala Tita na III. kongresu AFŽ v Zagrebu

Govor maršala Tita na III. kongresu AFŽ v Zagrebu

Dovolite, da vas predvsem najprej pozdravim in želim delu vašega kongresa čim več uspeha za dobro naše socialistične domovine.

Danes imate marsikaj pokazati na vašem III. kongresu. Doba od minulega II. kongresa do danes je bila dolga in plodonosna za delo vaše ženske organizacije v Jugoslaviji. Moram reči v imenu vlade, da ste se v povojnih najtežjih časih, ki so nastali za nas proti naši volji, pokazale na popolni višini. Pokazale ste, da ste ostale požrtvovalne in zavedajoče se svoje vloge v mirnodobni graditvi, čeprav je ne moremo imenovati mirnodobno, prav tako kot ste se zavedale vaše vloge v veliki osvobodilni borbi. Ne bi rad govoril o posameznostih vašega dela, ker boste o tem same govorile, ali pa ste že govorile, jaz pa ne poznam vseh podrobnosti iz vašega poročila in vaših tukajšnjih izvajanj, ter se bom mogel s tem seznaniti pozneje. Videl pa sem in spoznal sem iz tistega, kar sem mogel prebrati iz poročila tovarišice Viče Tomšič, da ste zares častno izpolnili svojo vlogo, vlogo Antifašistične fronte žena Jugoslavije. Poleg tega vam moram izraziti v imenu vlade hvaležnost za to, kako so se izkazale žene Jugoslavije v času, ko je prišel na nas nov udarec od tistih, od katerih smo najmanj mogli pričakovati, od Sovjetske zveze in Informbiroja. Zahvaljujem se vam v imenu Centralnega komiteja in v imenu vlade, ker ste bile zares eden najmočnejših stebrov za varovanje enotnosti naših narodov pri tem novem napadu na našo socialistično državo, na našo enotnost. Omeniti moram tudi poznejše dostojno zadržanje naših žena na mednarodnih forumih, pred mednarodnimi organizacijami žena, kjer ste dostojno branile čast naše socialistične domovine in trdno stale na stališču, na katerem stoji naša Partija, na katerem je ogromna večina ljudstva naše države. Te stvari sem moral poudariti, prepričan pa sem, da boste znale tudi v bodoče, če bi bil še tako težak položaj, saj ne vemo, kaj lahko pride, dostojno zastopati čast ne le vaše ženske organizacije, temveč tudi čast naše socialistične domovine, prav tako pa braniti našo enotnost in biti ena izmed najmočnejših opor našega vrhovnega vodstva (vzklikanje: Hočemo, Hočemo!, odobravanje in ploskanje).

Vloga Antifašistične fronte žena Jugoslavije

Vaše delo kot članic naše Ljudske fronte Jugoslavije je bilo deloma dvojno in prav o tej dvojnosti in o nekaterih nejasnostih pri vašem delu bi hotel povedati nekoliko besed. Ve ste bile namreč kot sekcija splošne politične organizacije Ljudske

fronte Jugoslavije, kot ženska sekcija, se pravi, kot organizacija žena Jugoslavije, zaposlene pogosto pri splošnih nalogah Ljudske fronte, zaradi česar niste imele možnosti, da bi se dovolj posvetile posebnim obveznostim, ki jih imate kot ženska organizacija. To je vnašalo večkrat, da se tako izrazim, precej nejasnosti v vaše delo. Jaz mislim, tovarišice, da morate v prvi vrsti z vsemi svojimi močmi in poletom opravljati dolžnosti, ki izhajajo iz teh vaših posebnih obveznosti, kot je n. pr. skrb za žene matere, za higieno otrok in splošna skrb za otroke, skrb za zdravje, za vzgojo žena v Jugoslaviji, za to, da v svoji ženski organizaciji in Ljudski fronti zberete čim večje število še ne vključenih žena, da z vsemi silami delate za to, da bodo v vaši organizaciji vključene žene, ki danes še niso vključene in da bo v polnem smislu organizacija vseh žena Jugoslavije. Prizadevat si morate predvsem, da boste prevzgojile tiste naše žene, ki še žive v duhu starih pojmovanj, po starih nazorih o družbi in družbenem sistemu, ki še polegajo vplivu raznih negativnih činiteljev, ki še obstajajo v naši državi. Boriti se morate v naši državi za vsako ženo, za vsako dekle, da jo odtrgate od tega negativnega vpliva in privedete v fronto graditeljev naše socialistične države. To je vaša prva naloga. Druga vaša naloga kot članic Ljudske fronte je v tem, da prav tako kot ostali člani Fronte sodelujete, kolikor vam vaše posebne naloge dovoljujejo povsod, kjer je potrebno, pri prostovoljnem delu, seveda, kolikor vam dovoljujejo fizične in druge sposobnosti. Nadalje moram poudariti posebno še neko stvar, ta pa je, da morate paziti na to, kakšen je odnos do žena, ki imajo več otrok. Večkrat sem omenil, da je odnos ne le nižjih oblastj in raznih nižjih organov, marveč celo državnih organizacij in vodilnih oseb v teh organizacijah včasih do vprašanja žena z več otroki nepravilen. Na primer, večkrat se zgodi, če žena z več otroki reče h kakemu delu, na kako zgradbo, cesto ali hišo, ki jo građe ali na kako drugo delo, ki ga opravljajo frontovci, da nekod iz tega napravijo zaključek, da zato ne opravlja funkcije napredne žene Jugoslavije in ne daje svojega socialističnega prispevka. Žena pa re more iti zato, ker ne more otrok pustiti samih; če bi hotela iti, bi morala najti nekoga, ki bi ji varoval otroke. Če pa to stori, kaj smo s tem pridobili? Nič! Ali pa bi dobili to, da bi se ta žena trgala na dve strani, ker ne bi hotela izgubiti veljave napredne žene Jugoslavije, hkrati pa ne bi hotela, da bi se njenim otrokom čema kaj zgodilo. Nepravilno je naziranje in pojmovanje, da te matere z več otroki ne opravljajo družbeno-koristnega dela, se pravi, da ne delajo za socializem, kajti pravilna vzgoja njihovih otrok je njihova prva dolžnost. Se pomagati jim moramo, da bodo svoje otroke čim pravilneje vzgojile in jim priznati kot zaslugo, da so vzgajale in vzgajajo svoje otroke ter jih pripravljajo, da bodo danes ali jutri dostojni državljani naše socialistične domovine. To moramo tem žeram priznati. (Dolgotrajno navdušeno odobravanje).

Uspešno izpolnjevanje petletnega plana

Dovolite mi sedaj tovarišice, da se ozrem malo na naša gospodarska vprašanja. O tem se je do danes mnogo govorilo in pisalo, moram pa reči, da bo treba še mnogo govoriti in pisati. Vi veste, da je izpolnjevanje našega petletnega plana navzlic vsem možnim zaprekam, oviram in napadom na nas, do sedaj vendar uspešno potekalo. Ne bom navajal števil, ne bom ponavljaj stvari, ki so že znane, lahko pa vam rečem, da tudi danes, ob teh najtežjih napadih na nas, ko so nas celo imenovali fašiste, — pozneje pa vam bom pojasnil, zakaj so nas tako imenovali, — da tudi danes navzlic vsem oviram uspešno izpolnjujemo naš petletni plan in nam propaganda ter razne gospodarske ovire ne morejo toliko škodovati, da ga ne bi mogli izpolniti. Gre samo za to, da smo vso svojo pozornost usmerili proti tistim panogam gospodarstva, ki pravzaprav pomenijo in morajo pomeniti, kar je najvažnejše, in imajo po svojem značaju prednost. To so težka industrija, elektrifikacija, obramba naše države itd. Temu smo posvetili največjo skrb. Seveda imamo včasih tudi tukaj težave. Naši ljudje spodaj so se težko privadili na to, da se moramo, ko smo že zavzeli širok razmah ustvarjanja ne le v izpolnjevanju petletnega plana, temveč tudi pri drugih nalogah poleg petletnega plana, sedaj do določene mere odreči tej širini. To nam dela težave in ljudem moramo stalno in vztrajno govoriti in dokazovati, da je na to nujno treba počakati. Hišo moramo graditi ne pri strehi, temveč pri temelju, in prav te temelje sedaj gradimo, ko postavljamo temelje naši industriji itd. Temu je treba dati prednost glede na materialna sredstva in glede na delovno silo. Tu imamo še vedno nekatere težave, ki jih moramo premagovati, ker nam to ukazovalno nalaga uspešna industrializacija naše države. Napredne žene Jugoslavije so tudi tu dale svoj bogat prispevek s tem, da vedno bolj vstopajo v tovarne, kjer vsak dan dokazujejo svoje delovno junaštvo ter s tem veliko prispevajo, dokazujejo v praksi svojo vdanost socialistični Jugoslaviji. (Odobranje).

Varčevalni in drugi ukrepi zaradi suše

Tovarišice! Letos imamo nov pojav, ki nas je sicer v manjšem obsegu spremljal tudi skozi vsa leta po vojni. To je suša. Pretrpeli smo velik gospodarski udarec tudi s te strani, od te elementarne nesreče. Razumljivo je, da se mora to odražati tudi na našo plačilno sposobnost v odnosu do inozemstva, prav tako da tudi na našo notranjo nalogo glede prehrane našega celotnega prebivalstva. Kaj je ukrenilo naše vodstvo, naša vlada, naš Centralni komite, kaj so ukrenili s tem v zvezi? Brž ko nam je bilo jasno, da nam je zadala suša močan udarec in da nam bo ob takih pogojih preskrbe, ki smo jih imeli do sedaj, primanjkovalo hrane, smo morali uvesti določeno zmanjšanje, ne veliko, pa vendar zmanjšanje preskrbe, računajoč, da se bomo na ta način vendar lahko nekako vsaj v zimskih mesecih izognili temu, da bi pomanjkanje živil vplivalo močneje na življenjski standard in fizične sposobnosti naših delovnih množic. Drugič, v zadnjih dneh smo izdali uredbo o strogem varčevanju. Tovarišice, sedaj govore, da je bilo to storjeno na pritisk Amerike, da smo morali odpraviti prednosti in uvesti varčevanje. Bodite prepričane, da že leto in pol in dve leti ne le govorimo o tem, marveč tudi praktično delamo, da bi uvedli omejitve. Prav sedaj v tem času, ko nam je prišla suša nenadoma kot močan udarec, hočemo radikalno izvesti take ukrepe da bi se naši državljani brez razlike, od najvišjih položajev pa do najnižjih, toliko disciplinirali, da bi mogli razumeti, da so del splošne skupnosti in

da nimajo pravice, da bi se na račun drugega okoriščali z dobrinami naše socialistične domovine. Morali smo tako ravnati in pri tem nismo zadeli na nikak odpor. Napačno pa bi bilo misliti, da so kje zgoraj razsipali, ne, bili pa so nekateri privilegiji, premalo se je mislilo na varčevanje. To nevarčevanje se je vedro bolj širilo. Ponekod so razsipali, ker niso mislili na varčevanje z materialom in gmojnimi sredstvi. Razne prireditve so bile povod za razne zakuske, gostije, bankete itd., in sicer ne zaradi kakih reprezentativnih vzrokov. Takole je bilo: Sklican je neki sestarek in sklene se, da se napravi zakuska, tovarno izročajo delavcem, pa pravijo; napravimo banket, zadruga dobi obisk, napravimo banket, premeščen je neki funkcionar, napravimo banket itd. Toda uprave in vodilni ljudje lahko zberejo na te bankete recimo 100 ali 200 ljudi, toda to niso vsi, ker jih je na tisoče, tistih 200 pa nima pravice, da bi se gostili na račun drugih tisočev. To je nepravilno. Izročanje tovarn in rudnikov delavcem je revolucionarno dejanje, revolucionarnih akcij pa ne spremljajo banketi in podobno. (Močno in dolgotrajno ploskanje).

S tem ne dolžim teh tovarišev, kjer so bili taki pojavi, so dim pa, da je nepravilno, če odhaja kak funkcionar, da bi v njegovo čast priredili banket. Zakaj? Lepo ga spremito, na koncu se tudi lahko popije kakšno šilce žganja, da bi pa klali prašiče, do tega nima nihče pravice. Seveda smo morali udariti po tem, da bi pa uspeli, smo morali iti od zgoraj navzdol, da bodo ljudje vedeli, da se bodo nekako disciplinirali, da bodo večeli, kakšen mora biti odnos do splošne skupnosti, kakšen mora biti odnos do ljudske imovine. Pojem o ljudski imovini je pri nas še precej raztezljiv in pri mnogih ljudeh nejasen pojem. Tu moram najodločneje ožigosati pojav, da imajo mnogi in mnogi ljudje še danes do državne imovine odnos, kot da ni njihova, hkrati pa tučji družbeni last. Pri njih se je nekako obdržal še stari pojem o državni imovini in ti isti odnos do nje, kot so ga imeli prej v času kapitalistične vladavine, še več, danes mislijo, da ta imovina ni nikogar. Toda takrat je kapitalist še kako varoval ta svoj privilegij in imovino in tisti, ki je celo kos kruha vzel brez odobritev, je šel zato v zapor ali ječo, je bil kaznovan. Pojav takega odnosa do ljudske imovine ima pri nas precej širok obseg, to nerazumevanje, kakšen mora biti odnos do ljudske imovine. Na primer večkrat se dogaja, da mislijo ljudje, če pravijo, da je kakva stvar državna, da je nikogar in vsakogar. Ne, nimajo pravice vzeti več, kot ti pripada. To je kaznivo, to je nemoralno, to je nevredno državljanu socialistične države in proti temu se moramo prav tako boriti. (Dolgotrajno pritrjevanje).

“Lastne napake bomo sami popravljali brez ukazov od zunaj,”

Se enkrat bi rad poudaril, da smo sprejeli uredbo o varčevanju, da pa se — o tem zagotavljam vas, prav tako pa tudi slehernega, kdor hoče to vedeti — da se ne bomo pri tem ustavili. Ne bo tako — izdali smo uredbo, lepega dne bo pa spet vse po starem. Ne, stopnjo za stopnjo, korak za korakom bomo spremljali, če se ta uredba očrno izvaja ali ne, in tisti, ki se bodo proti njej pregrešili, bodo poklicani na odgovornost. (Ploskanje.) Kajti te uredbe nismo izdali zaradi tega, ker je Kominform pripovedal to in to. Bodite prepričani, da je ta slabost, ki je bila pri nas, v Sovjetski zvezi in drugih državah na Vzhodu pravilo. To ni naša lastnost, to ni zrcalo pri nas, to je bilo preneseno v našo državo iz Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav okrog nas, mi pa hočemo izkoreniniti ta, za socialistično državo negativni pojav. V tem je stvar. (Eno-

dušno pritrjevanje in ploskanje.) Mi vemo prav dobro, kako oni žive in kaj delajo, toda s tem nismo nikoli prihajali, ker je to vendar stvar njihovega ljudstva, če bo dopustilo, da gre tako naprej, ali bo dejalo, da je tega dovolj. To je njihova stvar in tega nismo izkoristili v propagandistične smotre, če pa nam očitajo, da delamo to in to, kar ni resnica, potem jim moramo reči: naj pometejo najprej pred svojim pragom, potem pa bodo govorili o nas. (Ploskanje.) Mi smo sposobni in smo dovolj zavedni, da bomo brez njihovega ukazovanja popravili napake, ki se pojavljajo in ki se bodo verjetno še pojavljale. Sami jih bomo popravljali. To govori reakcija in Informbiro, ki pravi, da smo tudi za sušo krivi. (Smeh.)

Ko smo že pri suši, je prav, da primerjamo njihovo vedenje do nas danes, ko nas je doletela ta nesreča, z našim vedenjem v času, ko je njih doletela suša. Romunom smo dali, ko je bila pri njih suša, 2000 vagonov pšenice in koruze in nismo zahtevali, naj nam takoj vrnejo, marveč smo čakali. Vrnili so nam nekaj let pozneje. Prav tako smo dali tudi Poljakom, pomagali smo tudi Bolgarom, ko je pri njih slabo obrodilo. To smo davali vedno z največjo iskrenostjo, ker smo menili, da nobena žrtev naših narodov ni prevelika, če hočemo poravnati stara nasprotja, tisti stari negativni odnos, ki je živl in še živi v nekaterih glavah, tiste šovinistične pojave, — če hočemo z odkritimi srcem, ne samo z besedami, ampak z dejanji dokazati, da smo za bratstvo in da želimo najlepši odnos z njimi. Albance smo prav tako takorekoč vzdrževali. Takšno je bilo naše stališče, ko je bilo njim težko, sedaj pa poglejte, — čeprav mislim, da jim tudi danes ni lahko — kakšno je danes njihovo stališče do nas: pripisujejo nam nekaj, kar ni resnica.

O privilegijih in jalovih upanjih reakcije

To govori Informbiro, govori pa tudi reakcija. So reakcionarni elementi v naši državi, ki spet pravijo: «Aha, posojilo iščete, Američani pa postavljajo nož na grlo. Uvedite najprej varčevanje, potem pa ukinite vse privilegije». Mi vemo, da imajo v kapitalističnih državah še kako velike privilegije. Mar ima kdo toliko poguma, da bo rekel, da uživa v zahodnih kapitalističnih državah delavec iste ugodnosti kot tovarnar? Bodejte prepričani, da bi se tam vsakdo smejal, če bi kdo dejal, da tam ni privilegijev. Tam so privilegiji, toda vsi se zaletavajo v nas. Naša reakcija pravi, da je sedaj prišel čas, in da je treba pritisniti. Tisti tu ne morejo, ker so preslabi, kajti, če le malo potrkša, že kakor miš smuknejo v luknjo. Toda oni pravijo, da nam morajo Američani, ker smo prosili za pomoč v živilih, postaviti nož na grlo in reči: Uvedite to in to, uvedite staro demokracijo in kaj jaz vem. To pomeni, da bi izročili tej reakciji imovino, ki so jo izgubili kot nezasluženo pridobljeno, naropano. Enim in drugim povem s tega mesta, da se motijo, če mislijo, da bodo kar koli dosegli pri nas s to svojo propagando. Naši reakciji povem, da je bolje, da je na miru, kot je bila nekaj časa. Bolje je, da molči, ker se mi ne znamo šaliti, kadar se nam nekaj zagabi. In se tudi ne bomo šalili. Zakaj pa ne? Zato, ker se ne smemo šaliti. (Ploskanje.) Ne smemo se šaliti, kadar gre za našo državo, kadar gre za herojsko ljudstvo, ki gradi svojo boljšo bodočnost. V vprašanju so milijoni žrtev, velikanske gmotne in človeške žrtve, ki so bile dane za tako Jugoslavijo, kot je danes. Potemtakem naj se nihče ne nadeja, da bo Jugoslavija drugačna. Ne, še lepše se bo razvijala v tem smislu in postala bo prava, resnična socialistična država, z državljani, ki bodo po svoji ustvarjalnosti in morali dostojni graditelji socialistične Jugoslavije. Tako Jugoslavije želimo ustvariti in ustvarili jo bomo. (Dolgotrajno pritrjevanje.)

Moram pa reči, in to z zadovoljstvom poudarjam, da so v teh zahodnih državah yodilni ljudje, ki ne poslušajo te reak-

cije, ki vedo, kaj je bolje, ali razryana Jugoslavija tipa stare Jugoslavije, ali močna, pa čeprav socialistična. Prišli so do prepričanja, da je bolje močna socialistična država, ki ne ogroža nikogar in ki zares zastavlja vse svoje sile za obvarovanje miru na svetu. Kdor je za mir, vedno lahko računa na našo podporo, nas bo vedno imel na svoji strani. Tisti pa, ki je za napadalnost, naj računa, da nas bo vedno imel proti sebi in da se bomo vedno uprli vsakemu njegovemu poskusu. (Pritrjevanje.)

Vidite, tovarišice, zakaj mislim, da se bodo ukrepi, ki smo jih sprejeli, blagodejno odrazili. Seveda ne bodo mogli rešiti položaja, ne bodo mogli nadomestiti, kar je bilo izgubljenega zaradi suše, glavno pa je, da se naši ljudje nekako nauče imeti bolj discipliniran odnos do tistih sredstev, s katerimi razpolagamo.

Izdali smo ukrepe, da naše ljudstvo to zimo ne bo stradalo, da ne bo stradalo niti do prihodnje žetve in smo začeli pogajanja z ameriško vlado, da bi nam dala na dolgoročni kredit, ali na drug način ustrezno količino živil. Pri ameriški vladi smo naleteli na ugodno stališče in odgovor in sedaj tečejo pogajanja, ki naj nam omogočijo, da bomo nabavili vse, kar nam je potrebno: pšenico in sladkor, maščobe in razne koferserve in drugo, da bomo lahko prehranili posebno tiste kraje, ki so težko prizadeži zaradi suše. To bomo dobili. Tu vam lahko odkrito povem, da nam ameriška vlada za to ni postavila nobenih pogojev. Jaz mislim, in to sem tudi povedal njihovim ljudem, ko so vprašali, kaj mislim o tem, kakšne koristi ima od tega Amerika, — da je za njih korist v tem, ker bo ameriška vlada v praksi, z dejanjem dokazala, če zares pomaga drugim narodom, ali pa dela to samo v propagandi, kakor nekatere druge države. (Pritrjevanje in ploskanje.) Oni so to seveda razumeli in se nasmejali kot smo se mi tukaj.

Kdo je po vojni največ pomagal Jugoslaviji?

To je jasna stvar. Danes je mednarodna javnost velikanski činitelj, s katerim je treba računati. Nihče se ne more dolgo posluževati besed, голе propagande, golih besed, dejanja pa so mu drugačna, dejanja so v nasprotju z njegovimi besedami. Danes se zahteva, da se dejanja in besede ujemajo. Ameriška vlada nam bo dala, moramo pa reči, da smo od nje tudi prej dobili pomoč. Kdo je dejansko največ pomagal Jugoslaviji po vojni? Mi smo dobili 430 milj. dol. vrednosti v živilih, strojih in drugem od UNRRA, toda tu je bila glavna Amerika. To smo dobili in zato smo izrazili svojo hvaležnost, rekli pa smo, da imamo pravico zahtevati to pomoč, da imamo pravico do te pomoči in da to za nas ni miloščina. Mi nismo pristali tedaj, ko so bili manjši poskusi, ko se nekatere organizacijske oblike niso strinjale z našim naziranjem, oni pa so pristali brez kakršnih koli pogojev na tisto, kar smo mi predlagali. Tako je tudi danes — brez pogojev. Naša reakcija kliče: Postavite pogoje, sedaj jim je prišlo do grla in oni bodo storili vse, kar zahtevate. Ne. Moči se naša reakcija, nočemo nobenih pogojev, marveč pričakujemo to pomoč zato, ker menimo, da imamo kot član mednarodne skupnosti moralno pravico pričakovati od tiste države ali tistih držav, za katere verujemo, da njihovi voditelji vedo, da naši narodi zaslužijo tako pomoč. To jim tudi povemo. Tega ne govori ameriška vlada, marveč naša reakcija. Naj se pomiri naša reakcija in naj bo prepričana, da njen vrišč in razne vesti, ki jih širi, ne bodo imele nebenega odmeva v inozemstvu. Do danes smo z našim zadržanjem, našimi dejanji in besedami, jasno in glasno dali na znanje vsemu svetu, da hočemo biti prijatelji, da hočemo mirno sodelovanje, da hočemo gospodarsko sodelovanje brez vsakih političnih in

drugih pogojev, ki bi bili v škodo naše socialistične države. Samo tako lahko sodelujemo, in tega se zunaj zavedajo. Zato je danes sodelovanje med Jugoslavijo in tistimi ustvarjalnimi silami, ki hočejo obvarovati mir, mogoče, pa tudi mali in veliki so za to, da se Jugoslaviji pomaga, vse ustvarjalne sile so za to, da se naši državi pomaga. Mi ne bomo zahtevali in ne moremo zahtevati pomoči tam, kjer vemo, da je ne bomo dobili, ampak tam, kjer vemo, da jo lahko dobimo. Kdo pa ima pravico očitati nam, da nimamo moralne pravice zahtevati pomoč, če se nam daje brez pogojev, kdo ima pravico zahtevati, naj strda naše ljudstvo, naj umira od gladu ljudstvo, ki je dalo take nadčloveške žrtve za splošno osvobodilno vojno Združenih narodov in ki po vojni s takšnim požrtvovanjem in samoodpovedjo gradi svojo boljšo in srečnejšo bodočnost. Nihče nima pravice do tega, če pa nas kdo z Vzhoda skuša obrekovati zaradi tega, bomo taka obrekovanja lahko pobili. Glejte, taka je stvar s pomočjo, ki jo zahtevamo v inozemstvu.

Težave pri nepopularnih, vendar nujnih in koristnih ukrepih

Dalje smo morali v zadnjem času pristopiti tudi znotraj naše države k nekaterim ukrepom, ki včasih niso preveč popularni, k ukrepom, kot je, naj to najprej omenim, odkup. Ne mislim samo na zadnji odkup, marveč na odkup sploh. Tu smo naleteli na velike težave, ki so bile dvojne vrste. Težave so bile prvič v tem, da smo pri izvajanju takih ukrepov naleteli na vse mogoče napake pri tistih, ki so te ukrepe izvajali, ki so grešili ponekod zaradi nevednosti, ponekod pa zato, ker je šlo za sovražnika, ki se je vrnil v ta naš odkupni aparat. Druga težava je v tem, ker pri naših kmetih, ki so glavni proizvajalec vseh živil, potrebnih za oskrbovanje naših državljanov, v velikem delu ni bilo dovolj razumevanja. Namesto tega so se upirali in največ odpora je bilo minulo leto. Lani pa smo morali zahtevati oddajo prav zaradi takih primerov, kot so se zgodili letos. Seveda nismo bili preroki, da bi jim lahko rekli, da morajo dati, ker bo prihodnje leto suša, pač pa smo vedeli, da moramo biti na čistem s tem, da ni gotovo, če bodo in kdaj bodo kake elementarne ali druge nezdode, ki bi nam onemogočile zagotoviti zadosti živil. Pred očmi smo imeli tako možnost in zato smo nasproti našim proizvajalcem močneje uveljavljali zahtevo po dajanju živil. Ponekod nismo našli razumevanja, ampak odpor. Ponekod so naši ljudje delali napake, niso razlikovali tistih, ki so krivi, od tistih, ki niso, od tistih, ki tudi sami nimajo dovolj. Kajti nihče nima pravice vzeti vse od enega pridelovalca, tako da sam nima od česa živeti, saj ne smemo dovoliti, da bi umrl od gladu, marveč ga moramo oskrbeti.

Enake težave so bile tudi letos, ko smo doživeli sušo. Spet smo šli po liniji obveznega odkupa, da da, kdor koli more, ker nimamo s čim prehraniti prebivalstva, ne moremo pa se naslanjati samo na to, da bomo dobili od zunaj. In spet smo zadeli na težave pri nekaterih kmetih. Jaz pa vem in lahko rečem, da je pri nas stalež živine pri nekaterih vrstah presegel predvojno višino in je ne samo dosegel. Prašičev imamo več kot pred vojno. In kaj se je zgodilo? Z največjo težavo smo mogli odkupovati, ne zadostno, marveč vsaj kolikor toliko potrebno količino prašičev. In kaj smo morali storiti, uvoziti smo morali lani 1500 ton v dveh obrokih, letos pa bomo morali uvoziti najmanj okrog 4000 vagonov masti ne glede na prašiče, ki jih imamo doma. Jasno je, da ne moremo zahtevati od naših kmetov, da bi navzlic pomanjkanju koruze zaradi suše pitali svinje in pokrili vse, ker primanjkuje pri nas olja in masti.

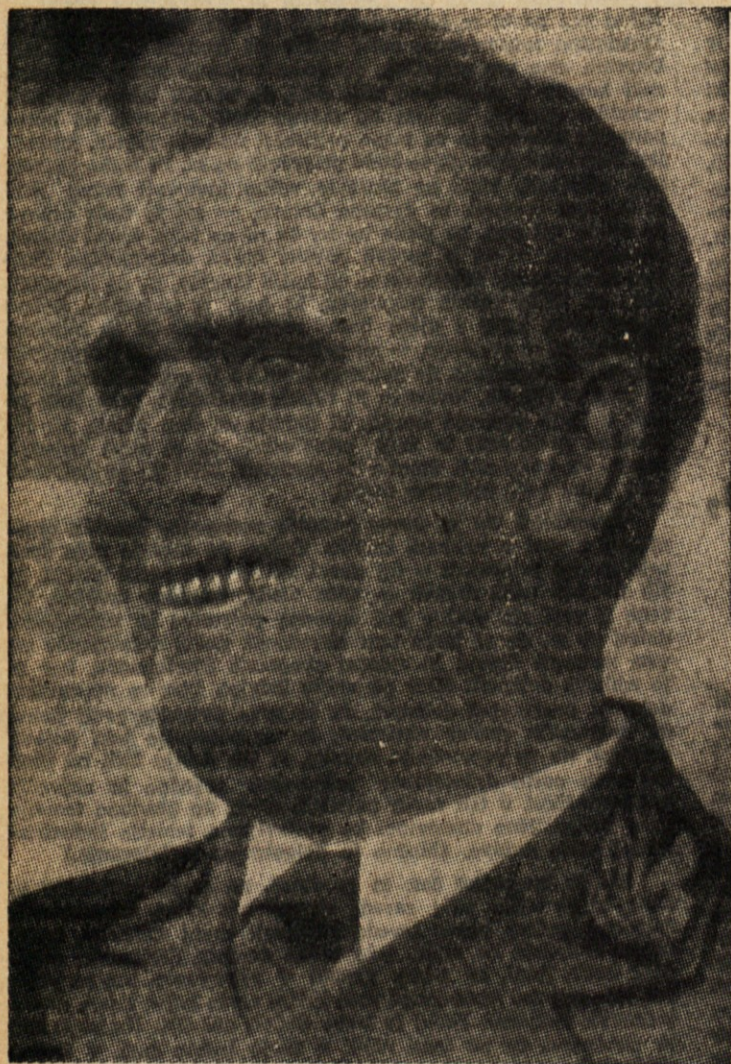
Nekaj več pa bi se lahko dalo, kot se daje. Vzrok za to je še nezadostno razumevanje naših težav pri mnogih naših kmetih. Ukrenili smo vse potrebno, da bomo nabavili zunaj, kar nam naši kmetje v preteklosti niso dali, da bi bili lahko ustvarili nekoliko rezerve. To nas bo mnogo stalo, nabavili pa bomo potrebne količine in ne bomo pritiskali na naše kmete, marveč jim bomo dali časa, da se bodo pripravili na to, ko bomo prihodnjič zahtevali, kajti ne moremo večno kupovati zunaj. Bila bi pa tudi sramota za agrarno državo, — saj je naša država še vedno agrarna, ne glede na to, da ni na tako visoki stopnji obdelovanja — da bi morali navzlic našim državljanom kmetom iskati zunaj. Pričakujemo od naših kmetov, ne od sovražnikov, od tistih vaških bogatašev, ki nam iz sovražnih pobud nočejo dati, kajti z njimi bomo ravnali drugače in moramo drugače, če se protivijo, — mi pričakujemo od naših povprečnih kmetov, da razumejo, da moramo hraniti 5 in pol milijona ljudi, ki živijo po mestih, tovarnah in raznih gradbiščih, prav tako pa tudi v tistih pasivnih krajih, ki nimajo od česa živeti. Mi jih moramo prehraniti in zato zahtevamo, da se stori največji napor, da bodo naši kmetje to razumeli. Zato pa je potrebno med njimi tudi politično delati.

Tovarišice! Tu so danes navzoče zastopnice ženskih organizacij z vasi v velikem številu. Trdim, da morejo naše žene zelo mnogo prispevati v tej smeri, da se bodo razni ukrepi, ki jih uvajata naša država in naša vlada, pravilno izvajali. Ve žene z vasi ste dolžne kot zavedne patriotke in antifašistke delati za to, da se bodo tudi obveznosti naših državljanov na vasi nasproti državi in splošni skupnosti izpolnjevale, ker je to njihova dolžnost. Kjer pa vidite krivico, kjer se nepravilno dela, tu imate spet dolžnost, da se prve dvignete proti temu, da pomagate našim oblastem, da se odpravijo taki pojavi, oziroma, da se popravljajo napake, ki jih delajo tudi na vasi. Od vseh naših državljanov zahtevamo zavedno in največjo požrtvovalnost v teh naših najtežjih dneh, ko gradimo temelje naše socialistične domovine, ko postavljammo temelje industrializaciji naše države. (Močno in dolgotrajno pritrdjevanje.)

Ko pa bo prišel čas, ki ni daleč, ko bomo prebrodili to dobo, ki je težka bolj zaradi objektivnih kakor subjektivnih razlogov, potem bomo seveda zahtevali manj naporov, manj truda, življenje bo lažje, lažje bomo dvignili življenjski standard naših ljudi, ne bomo gledali v vsak lonec, kaj se kuha itd. itd., marveč bodo mogli naši ljudje zares bolje živeti, živeti srečnejše življenje. Sedaj je treba napeti vse sile. Na koga naj se zanesemo, če ne sami nase, v svojo lastno moč, v lastno ustvarjalno sposobnost, v naše lastne sile. Tujcem, ki prihajajo večkrat k meni, sem dejal: «Tudi letos bomo storili vse, kar je mogoče, da bomo doma ustvarili mogoči minimum sredstev, ki so potrebna, da prebrodimo to leto, kolikor pa ne bomo mogli, bomo zahtevali od zunaj». Bodite prepričani, da narodi Jugoslavije niso po tej vojni niti doslej pa ne bodo niti odslej pričakovali, da jim bodo drugi pomagali, ne da bi sami hkrati napeli svoje skrajne možnosti, da ne bi bilo potrebno vse zahtevati od zunaj. Mi se samo v najtežjih časih obračamo ven, predvsem pa se moramo naslanjati na svoje lastne sile. Bodite prepričani, da bi bil jaz skupaj z vami srečen, če ne bi bilo treba od nikogar ničesar zahtevati. Toda kaj hočete, če nam je pa sedaj potrebno in če nimamo drugega izhoda. Tako je z vprašanjem preskrbe našega prebivalstva. (Ploskanje.)

Vojna psihoza in odnosi do drugih držav

Sedaj bi se hotel z nekoliko besedami dotakniti naših odnosov z različnimi državami, o čemer se je prav tako mnogo govorilo in pisalo. Veste, da vlada že 2 leti povsod, v vseh državah na svetu, razen v naši državi, vojna psihoza, kateri je vzrok Jugoslavija in Informbiro. Govorilo se je in govori se, da bo sedaj nastalo to, sedaj drugo, da bo vojna. Moram dati priznanje

Maršal Tito se je v svojem govoru na kongresu AFŽ obrnil predvsem na kmečke žene glede preskrbe mesta z živili...

...jugoslovanske žene bodo storile svojo dolžnost danes, kot so jo storile za časa narodnoosvobodilne borbe

našim državljanom, da so prav tako mirno, kakor mi zgoraj, opravljali svoje delo ne glede na to, kaj bo. Mi nismo verjeli, čeprav smo bili pripravljene za vsak primer na vse, nismo verjeli, da bi moglo priti do vojne. Tudi sedaj ne verjamemo, da bi moglo priti do vojne. Lahko bi prišlo do izzivanja in podobno. Zato izražam priznanje našim državljanom, ki se niso dali zmeti, kajti ta propaganda je imela predvsem ta namen. Seveda pa drži, da Informburo ni pobijal propagande z Zahoda, ni pobijal, da bo vkorakal v Jugoslavijo, niti enkrat ni dejal: Ne bomo šli v Jugoslavijo. Nasprotno, podpiral je to propagando o pripravljanju toliko in toliko divizij in hotel nas je prestrašiti. Ne razumem, kako da do sedaj niso imeli toliko pameti, da bi videli, da se jugoslovansko ljudstvo ne da z ničemer prestrašiti. (Močno odobravanje.)

Preteklost je pokazala, da ima zastraševanje naših narodov obratni učinek: samo še bolj je razvnelo naše narode, samo še bolj jih prekaljuje, da se ne boje. Nas nekako primerjajo, ne vem s čim, morda s položajem pri sebi. Toda mi na srečo nismo šli skozi take mučne faze, kot so šli narodi pri njih. Ne mislim na čas pod stare Jugoslavije, ko smo šli skozi ogenj in vodo, marveč na današnji čas, — kajti mi smo socialistična država, ki ima tako pot, da ustvarja zavedne državljanke, odkrite in resnicoljubne, ne pa stroje brez volje, ki stalno trepetajo v strahu, da jih bo nekdo zgrabil za rame in vlekel v zapor, ljudi, ki se boje govoriti drug z drugim, če je tretji v bližini. Takih državljanov ne maramo. Naši državljanji so se v vojni naučili govoriti s sovražnikom odkrito, z orožjem v roki, pred vojno pa, ko je hotel zaslužiti našo državo, so mu odkrito rekli ne. Po vojni Jugoslovani odkrito povedo vsakemu, kar mu gre, kakor hitro je v vprašanju poseganje po naši svobodi, po naši neodvisnosti, po dostojanstvu naših narodov. Nismo se bali takih izzivanj. Ali so prenehala? Niso! Naši granicarji morajo biti zelo budni, kajti z druge strani vsak čas streljajo čez mejo, vsak čas paradirajo premeščajo čete, stalno rožljajo z orožjem, zdaj v eni, zdaj v drugi državi. To nas ne straši, ker vemo, da kaj več ne smejo storiti. Kajti danes biti napadalec, ne da bi vedel, kako se bo končalo vse skupaj, ni tako preprosta stvar. Preteklost je pokazala, da je mogoče samo osvobodilno vojno voditi uspešno, da more izpašiti dobro za tisto stran, ki jo je vodila — kako pa bo uspela napadalna vojna velikanske sile do male države, da bo pred mednarodno javnostjo veljala za upravičeno? To ni mogoče. V tem grmu tiči zajec in zato je bilo treba nekaj storiti, da bi svet priznal za potrebno napadalnost proti Jugoslaviji. Razglasili so nas zaradi tega za fašiste. Najprej nekaj nas v vodstvu, pozneje nižje, nato pa vse oficirje, ljudstvo in končno so vsi državo imenovali fašistično. Najprej smo bili čudna država, pozneje pa smo postali fašistična. Seveda, potrebovali so pogoje in moralno upravičilo za primer napada na našo državo. Kdo ni proti fašizmu? Vsak človek je proti, kajti tako krvava je zgodovina, toliko je svežih sledov fašizma, da je zares vse, kar ljubi mir na svetu, kar je miroljubno in resnicoljubno, proti fašizmu in ga sovraži. Toda ne more se reči, da bi ga kdo bolj sovražil kot mi, ker smo ga mi najbolj občutili na svoji koži. Toda oni bi vendar radi ustvarili razpoloženje, da bi bila Jugoslavija zrela za napad.

Javno in tajno so pripravljali napad na Jugoslavijo

Ali so pripravljali napad na nas? Sol Ne bom rekel, kako so ga pripravljali, če je pri tem delal generalni štab, ali pa ni ničesar na stvari, toda v tej smeri so delali, da bi bila naša država zrela za razbitje bodisi od znotraj bodisi od zunaj. Vsi so delali, delali so tajno in javno za to. Kaj je bila n. pr. resolucija Informburoja? Pozivanje k vstaji, na državljansko

vojno. Ali je to napadalnost? To je najbolj tipična napadalnost, ker so apelirali na peto kolono. Morali pa so zelo dobro vedeti, da ne morejo najti znotraj naše države toliko »zdravih sil«, ki bi mogle same brez njihove pomoči opraviti z večino ljudstva, z oboroženim ljudstvom; to so vedeli zelo dobro, vendar pa so hoteli ustvariti zmedo, povzročiti zmešnjavo na znotraj, da bi se nato vmešali in v kalnem ribarili. To so nameravali. Pošiljali so celo pozive v tem smislu preko radia ne samo iz Budimpešte, Sofije in drugih mest, marveč tudi iz Moskve. Ali so sedaj s tem prenehali? Niso. In sedaj nas imenujejo fašistično državo ter pozivajo k strmoglavljenju našega vodstva. Ne vem, kdo naj bi ga strmoglavil in koga imajo tukaj. Sem pa tja katerega ujamemo, to pa je tudi vse in ne more zrušiti nikogar razen samega sebe. Tudi vsak tisti, ki bi nasedel njihovi propagandi, bo zrušil samega sebe, pa naj bi bil kdor koli. Vseeno je, kdo bi bil to, od najvišjega voditelja do najnižjega in do navadnega državljana. Vseeno je, ko pa bo prišel v roke socialistične pravice, bo odgovarjal, ker mi ne dovolimo razbijati naše države, mi ne dovolimo in ne bomo dovolili, da bi razbijali našo državo, našo enotnost in uničili našo neodvisnost. (Močno in dolgotrajno ploskanje),

Vpliv reakcije v družbenem življenju in tisku

Predeu bom nadaljeval z Informburojem, vam bom navedel samo en primer. Pri nas je znana stvar, da so se mogli celo zapadnjaki, ki prihajajo v Jugoslavijo, prepričati, da pri nas ljudje lahko precej na glas godrnjajo, kajti mi vemo, da človek, ki godrnja, nima ravno vedno slabega namena. Celotno red, kokdaj ima slabe namene, ker godrnja zato, ker mu kaj ne ugaja in ker mu je žal, če kaj ni v redu, to pa je v mentaliteti našega človeka. Druga je stvar, kakšna pobuda ga vodi pri tem. Kdor ima najbolj umazane namene, ta ne bo godrnjal glasno, ta dela nekako drugače. Saj je tudi razumljivo. Sedaj se je začel čutiti v raznih oblikah družbenega življenja, celo v tisku, vpliv reakcije. Na primer po karikaturah, satirah itd. Nismo proti satiri. Sam uživam, kadar poslušam večjih vesel večer, ker imam rad, če večasih koga pičijo, kadar nepravilno dela. Če se delajo nepravilnosti, je treba po tem udariti. Toda sedaj je reakcija dobila možnost, da bi lahko začela po raznih eksponentih, ki se skrivajo za partijsko ali pa pod drugo firmo, izvajati tako politiko. Sedaj so že zavreščali zunaj ob članku, objavljenem v «Borbi»; «Ha, niso mogli vzdržati, da ne bi pokazali svojega obraza, udarili so po naprednih pisateljih. Nihče ni udaril po naprednih pisateljih, tistemu pa, ki je grešil, je prav, da se pove v tisku, da je nepravilno, kar dela, kajti ta pisec ni dobronameren. Laže in je navedel neresnico, navedel je stvar, ki je prosto nemogoča. Po pravici povem, da mi je malo nerodno te stvari porovno obravnavati. Toda kaj je bilo rečeno v Čopičevem članku? O tem moram povedati nekoliko besed. Prebral sem ga in v njem sem videl aluzijo na naše najvišje vodstvo. Omenil je ministra, nato je vzel pomočnika ministra, jaz pa pravim, da so naši pomočniki ministrov največji mučeniki. Plačo imajo slabo, privilegijev nobenih, pri delu pa večkrat padajo v nezavest. Za svojo satiro je vzel nekoliko ljudi. Kaj pa to pomeni, če v satiri vzame ljudi od ministra, generala in pomočnika ministra do udarnika, ko zajame takorekoč vse naše vodstvo države in gospodarstva. Vzel je vso našo družbo in jo prikazal od zgoraj do doli kot negativno, kar pomeni, da jo je treba odstraniti. Take satire ne bomo dovolili in je pustili brez odgovora. Ni se treba bati, da ga bomo zaradi tega, ker je to poskušal, zaprli. Ne, javno mu je treba odgovoriti in povedati enkrat za vedno, da sovražnih satir, ki grede za tem, da bi razbile našo enotnost, pri nas ne moremo trpeti. So drugačne satire, saj naši ljudje znajo ceniti duho-

vitost. (Odobravanje.) On pa se še pokriva z mojimi besedami, da ni treba sumničiti ljudi. Da, jaz to vedno poudarjam in vedno bom govoril: Ni treba sumničiti ljudi, proti katerim nimaš nič konkretnega. Pri njem pa je dosti konkretnega, pri njem je vse tako jasno in vidno, da ga ni treba sumničiti. On je jasno povedal, kaj je in kdo je, zabredel je, pokazal je, da je vedoma ali nevedoma postal orodje v rokah reakcije, neposredno pa tudi v rokah Informbiroja. Taki naši umetniki ne morejo uživati simpatij niti vodilnih ljudi niti naših narodov. (Enodušno odobravanje.) Ne morejo, brez ozira na to, kakšne so bile njihove zasluge. Njegova stvar je, da spozna svoje napake in krene po poti, po kateri gredo naši socialistični književniki. (Ploskanje.)

Vloga karikaturistov in humorističnih listov

Vzemimo sedaj kot drugi primer naše karikature, naše humoristične časopise. Ne bom jih imenoval, danes pa moram s tega mesta povedati neko stvar, da bo vedel sleherni v naši državi in izven nje, da se z nekaterimi stvarmi mi voditelji ne strinjamo ne glede na to, kako nas imenujejo v informbirojevskih državah in v inozemstvu sploh. Naj nas še tako obrekujejo, naj delajo kar koli, ne moremo se strinjati s tem, da najdemo v naših časopisih včasih roganje kakšnemu narodu bodisi na Vzhodu ali Zahodu. Nikakor se ne moremo strinjati s tem, da se istovetijo posamezni voditelji, recimo Sovjetske zveze z ruskim narodom ali sovjetskimi narodi, ali narodi katere koli druge države. S tem se ni mogoče strinjati. Tako naj se dela s posamezniki, ki zaslužijo, kdor je kriv, s tem naj obračunajo, toda propaganda, posplošena proti narodu, je ne vredna državljana socialistične Jugoslavije, kajti mi se nečemo boriti proti celotnemu narodu, če je majhen ali velik.

To je stvar, ki sem jo hotel danes s tega mesta poudariti, da bi podčrtal, da kaj takega ni naš namen in da se bomo proti temu borili. Do danes smo jim zares pustili popolno svobodo pri delu, to naj vedo na Zahodu in na Vzhodu, ker nismo hoteli, da bi nam rekli, da oviramo njihovo delo. Kaj pa se je zgodilo? Krenili so s smeri, po kateri bi morali iti, preokračili so mero. Kot sem dejal, ne bom zameril, če se napravi karikatura posameznika ali skupine ljudi, nastopati proti narodu pa je največja napaka in tega ne bomo dovolili, pa če bi šlo za sovjetski narod ali narod na Zahodu. Proti narodu nima pravice nastopati nedostojno karikaturist ali humoristični časopis. To sem vam hotel povedati. (Pritrjevanje.) Vidite tovarišice, da je pri nas svoboda, in še kakšna. Toda to se je zdelo nekaterim na Zahodu in prav tako na Vzhodu, kot da bi bilo vse navdahnjeno od zgoraj. Pozivamo naše umetnike in časnikarje, vse tiste, ki delajo v komunističnih in nekomunističnih časopisih, naj razumejo politični moment. Naj razumejo, da morajo biti naše časnikarstvo in naši humoristični časopisi na višini. Nikakor ne smejo žaliti naroda, ne smejo delati sovražnih aluzij, ki bi šle za ustvarjanjem razdora ali šovinizma itd. Večkrat se smejem raznim karikaturam, ki so zvezane z različnimi negativnimi pojavi pri nas. To je potrebno, ker jih sami ne moremo izkoreniniti, čeprav se z vsó silo borimo proti njim. Tu je njihovo mesto, tu je področje za ustvarjalno kritiko in satiro humorističnih časopisov, toda ustvarjalno, ne pa rušilno satiro. To zahtevamo. Toliko o tem, kako bi se mogli razni vplivi z Vzhoda ali Zapada vrniti tudi v naše časnikarstvo, leposlovje in razne druge panoge. (Odobravanje.)

Miroljubni nameni Jugoslavije

Dalje, malo prej sem govoril o raznih izzivanjih na mejah. Mi imamo, naši borci imajo, lahko rečem, velikansko potrpljenje in vzdržljivost, vse te provokacije lahko mirno gledajo, zavedajo pa se, da so to izzivanja in da bi nasedanje in odgovor na taka izzivanja imela usodne posledice za našo državo in za mir sploh. To moramo vzdržati. S tega mesta se danes zahvaljujem vsem našim borcem, ki čuvajo meje naše socialistične države, za njihovo zvesto službo našim narodom in miru na svetu. Razumljivo je, da so te provokacije, ki prihajajo in ki se bodo še ponavljale od Bolgarov, Albancev, Madžarov, Romunov, — od Poljakov in Čehov ne morejo, ker so predaleč, — navdahnjene z druge strani, iz Moskve, in niso samo njihove stvari, čeprav zanje nosijo moralno odgovornost. Mi pa pravimo, da bomo takrat, ko bo vse to presešlo meje, našli tisto mirno pot, po kateri mora iti tisti, ki hoče, da se kaka stvar reši, in da bomo celo pred Združenimi narodi račeli te stvari, ker nimamo pravice dovoliti, da vsak dan padajo naši borci. Ti pa padajo, večkrat so tudi ubiti, ranjeni itd. To je mala vojna. To so izzivanja, ki nosijo s seboj človeške žrtve. Tega ne bomo dovolili in morali se bomo obrniti tja, kamor je potrebno. Mi ne moremo odgovoriti z istim ukrepom, ker vemo, da so to nahujskari ljudje, ki izpolnjujejo samo ukaze od zgoraj. Takšna je stvar sedaj na naših mejah.

Na drugi strani naši borci s takšnim dostojanstvom branijo mirno delo in našo socialistično graditev, da naši ljudje, naši delovni ljudje v mestih, tovarnah in na vasi zares lahko mirno opravljajo svoje delo, ne da bi se bali, da bodo pri tem moteni.

Proti nobenemu izmed naših sosedov nimamo nobenih ozemeljskih zahtev. (Močno odobravanje.) Kaj bi z Albanijo, Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko? Kaj takega nismo začenjali niti, ko smo šli kot zmagovalci, z armado, pa ne bomo menda sedaj začenjali nekaj, ker bi lahko izzvalo svetovni spopad. Slikajo nas kot latentne napadalce. To ni res, to je najnižkotnejše obrekovanje naše države. Prosim vas, tovarišice, kako more mala Jugoslavija s 16 milijoni prebivalcev pripravljati napadalnost — to pa Moskva odkrito govori — proti Sovjetski zvezi, ki ima armado, kolikor mi prebivalcev ali morda celo več, in Poljake, Čehi, Romuni, Madžari in druge, kar pomeni, da je nad 250 milijonov proti 16 milijonov ljudi. Mar to ni več kot smešno, mar to ne spada v «Ježa» ali «Kerempuha»? Zakaj pa to delajo? Hočejo prepričati svoje narode, da smo mi zares tako nevarni, da bi potem ti narodi odobrili njihove napadalne namene, katerim se do naše socialistične države še niso odrekli. Naša dolžnost je, da razkrinkavamo te laži, te tako velikanske laži, da bi jih, kakor pravi naše ljudstvo, z roko zgrabili. Glejte, v tem je stvar. S tega mesta hočem sporočiti, da so tudi bolgarski narod in vsi ti mali narodi, ki so okoli nas, lahko prepričani, da če tudi ne bi imeli nobene opore od Sovjetske zveze ali koga drugega, jugoslovanski narodi nikoli ne bodo dvignili roko na njihovo svobodo in neodvisnost. (Dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Glejte tovarišice, to sem vam hotel danes povedati. Zelim vam, da bi ta vaš kongres zaključile s koristnimi sklepi, ki jih boste, o tem sem prepričan, kakor doslej oživotvorile. Prepričan sem, da boste kakor doslej, v zvezi z vsemi temi našimi težavami, zbrale še več naprednih žena, da bodo antifašistične organizacije žena Jugoslavije, kakor doslej, dostojno zastopale našo ženo tudi pred inozemstvom. Bodite prepričane, da uživate danes, ne glede na razne klevete, simpatije ne samo v naši državi, marveč tudi simpatije narodov po vsem svetu.

Naj živi Antifašistična fronta žena Jugoslavije!

(Močno ploskanje in odobravanje je trajalo več minut in spremljalo ga je vzklikanje tovarišu Titu in Partiji.)